

NILAI KESETIAAN DAN KEBANGGAAN BELIA MALAYSIA TERHADAP NEGARA

TUAN PAH ROKIAH SYED HUSSAIN, HAMIDI ISMAIL , SHAMSUL
ANUAR NASARAH, WASITAH MOHD YUSOF & ZAHERUDDIN OTHMAN

ABSTRAK

Aspek kesetiaan dan kebanggaan golongan belia yang semakin menipis pada masa kini terhadap negara memperlihatkan semangat patriotisme mereka semakin goyah. Objektif artikel ini adalah untuk mengetahui tahap kesetiaan dan kebanggaan golongan belia terhadap negara mengikut zon di Malaysia. Sebanyak 1,500 sampel diambil dalam kalangan belia berumur antara 15 hingga 30 daripada enam (6) zon, iaitu Timur, Tengah, Selatan, Utara, Sabah dan Sarawak. Analisis kajian ini adalah menggunakan teknik statistik deskriptif. Hasil kajian mendapati bahawa tahap kesetiaan dan kebanggaan belia bagi keseluruhan Malaysia adalah tinggi dengan min 7.28, tetapi Zon Tengah berada pada tahap sederhana. Oleh kerana itu, usaha bagi menyedarkan golongan belia tentang pentingnya semangat patriotisme demi masa hadapan negara perlu dilakukan sebaik mungkin supaya dapat meningkatkan lagi nilai kesetiaan dan kebanggaan belia dalam semua zon di Malaysia.

Kata Kunci: *Belia, Kebanggaan Belia, Kesetiaan Belia, Nilai Murni, Patriotisme*

ABSTRACT

Loyalty and pride in youth towards the country are dwindling thus indicating their patriotism spirit is increasingly precarious. The objective of this article was to determine the level of loyalty and pride in the youth for the country according to zones in Malaysia. A total of 1,500 samples were taken among youths aged 15 to 30 from six (6) zones namely from the Eastern, Central, Southern, Northern, Sabah and Sarawak. The study used descriptive statistics for the analysis. The study found that the level of loyalty and pride of youth for the whole of Malaysia was high with a min 7.28, but the Central Zone was at a moderate level. Therefore, efforts to enlighten the youth about the importance of patriotism spirit for the country's future should be done as soon as possible in order to increase the spirit of loyalty and pride among youth in all zones in Malaysia.

Keywords: *Patriotism, Youth, Youth Loyalty, Youth Pride, Virtuous Values*

PENGENALAN

Alaf globalisasi menyaksikan pelbagai implikasi negatif terhadap masyarakat berlaku saban hari, baik melalui media massa, kebudayaan, hak asasi manusia dan sebagainya. Masyarakat terdedah dengan pelbagai perkara baik dan buruk dari luar

secara psikologi mahupun perbuatan. Kesan daripada pengaruh tersebut, maka wujud pelbagai isu yang kurang baik kepada pembinaan sebuah negara yang teguh lagi berdaulat, terutamanya kepada golongan belia atau masyarakat secara amnya. Hal ini menggambarkan bahawa nilai-nilai patriotisme dalam kalangan masyarakat di Malaysia juga akan tergugat disebabkan pelbagai isu yang muncul dalam kalangan kelompok tertentu seperti berkaitan kesetiaan kepada raja dan negara, perlembagaan, politik, agama dan bangsa (Utusan Online, 2014). Namun begitu, kajian ini memfokuskan tahap kesetiaan dan kebanggaan golongan yang menjadi tulang belakang negara iaitu belia. Objektif kajian ini adalah untuk mengetahui tahap kesetiaan dan kebanggaan golongan belia terhadap negara mengikut zon di Malaysia. Ini kerana, aspek kesetiaan dan kebanggaan golongan ini boleh menentukan tahap patriotisme mereka kepada negara. Dengan kata lain, aspek kesetiaan dan kebanggaan merupakan dua nilai asas dalam perbincangan mengenai semangat patriotisme.

PERNYATAAN MASALAH

Berdasarkan pelbagai masalah juga wujud pada masa kini dalam negara Malaysia, iaitu serangan penganas, perhimpunan BERSIH, tidak menghormati pemimpin, memijak bendera Jalur Gemilang dan sebagainya telah memperlihatkan tentang tahap kesetiaan rakyat Malaysia kepada negara yang agak goyah. Situasi yang berlaku pada hari ini menunjukkan bahawa aspek kesetiaan dan kebanggaan yang semakin menipis disebabkan oleh kepentingan diri atau kumpulan tertentu yang sempit. Hal ini mungkin lebih tepat dengan konsep yang dibawa oleh Schatz *et al.* (1999) tentang *blind patriotism* atau sokongan kritikal terhadap sesuatu kumpulan atau perkara. Menurut Habermas (1996), dalam situasi penyusutan nilai kesetiaan dan kebanggaan kepada negara (patriotisme), bukan sahaja pihak kerajaan yang perlu memainkan peranan penting, namun begitu golongan belia juga harus terkehadapan agar kedaulatan negara dan bangsa terjaga sepanjang zaman. Buktinya, Azimi Hamzah *et al.* (2002) mendapati golongan belia sehingga kini yang sepatutnya melibatkan diri dalam soal perjuangan membela tanah air berteraskan nilai kesetiaan dan kebanggaan mereka tetapi hal ini, masih memperlihatkan kelesuan atau kelemahan.

Begitu juga Azimi Hamzah dan Turiman Suandi (1996) serta Dzuhailmi Dahalan *et al.* (2011) berpendapat bahawa bentuk aspek kesetiaan dan kebanggaan belia pada masa kini tidak banyak berubah berbanding dengan tahun 1970-an, iaitu gagal melibatkan diri dalam soal meningkatkan semangat patriotisme. Aktiviti mereka banyak menumpukan kepada kehendak ahli (persatuan), kepentingan peribadi, aktiviti tidak menyeluruh dan tidak pula bersifat kemasyarakatan mahupun kenegaraan seperti memperkasa semangat patriotisme dan kesetiaan dalam kalangan masyarakat. Malah, Kementerian Belia dan Sukan (2004) berpandangan dalam Teras Peranan Pertubuhan Belia serta Teras Politik dan Integrasi Nasional juga menyatakan bahawa berlaku masalah kepimpinan, penglibatan, anjuran program kurang berkualiti dan tidak pula mampu memberikan kesan kepada pembentukan

semangat sayang akan negara (patriotisme) dan kesetiaan serta kebanggaan kepada negara.

Oleh itu, senario yang berlaku menampakkan nilai kesetiaan dan kebanggaan kepada negara dalam kalangan belia masih longgar atau rendah dan memerlukan kajian terperinci bagi menentukan tahap sebenar golongan ini. Hal ini selaras dengan pendapat Azimi Hamzah dan Turiman Suandi (1997) yang menyatakan nilai kesetiaan dan kebanggaan (tahap patriotisme) memerlukan kajian secara empirikal kerana tiada bukti saintifik dan bersifat statistik. Walaupun terdapat senario yang menunjukkan tahap kesetiaan kepada negara seolah-olah masih rendah, namun begitu amat sukar untuk meletakkan tahap yang sebenarnya secara saintifik atau ilmiah. Justeru, kajian ini menghujahkan bahawa nilai kesetiaan dan kebanggaan yang mempamerkan semangat patriotisme golongan belia memerlukan penelitian yang mendalam.

KAJIAN PATRIOTISME

Kesetiaan kepada negara melibatkan cinta akan atau sayang akan bangsa dan negara, taat dan setia kepada raja dan pemimpin negara, sedia berkorban untuk bangsa dan negara, bertanggungjawab kepada bangsa dan negara, berani dan sanggup mempertahankan kedaulatan bangsa dan negara serta peka kepada masalah dan isu tentang bangsa mahupun negara. Perasaan kesetiaan dan kecintaan seseorang terhadap negara dianggap patriotik apabila tindakannya berteraskan kecintaan dan kesetiaan kepada negara (Nordin Kardi, 2003). Menurut Curti (1946), Doob (1964) dan Kenner (2004), patriotisme adalah perasaan cintakan tanah air dan disusuli dengan sentimen perasaan yang kompleks.

Holmes dan Van Marle (1959) mendefinisikan kesetiaan dan kebanggaan merupakan perasaan cinta yang mendalam terhadap tanah air, di mana individu sanggup berkorban demi tanah air tercinta. Perasaan cinta terhadap tanah air ini wujud dalam hati setiap individu warganegara melalui usaha mencapai matlamat dan aspirasi negara. Saifuddin Abdullah (2005) pula menegaskan bahawa maksud kesetiaan dan kebanggaan (patriotisme) adalah perasaan cinta yang kental dan kekal demi bangsa dan negara, tetapi bentuk patriotisme mungkin berubah mengikut masa dan keadaan. Totten (1998) pula berpendapat kesetiaan dan kebanggaan (patriotisme) bermaksud semangat cintakan negara dalam apa jua bentuk yang baik. Selain itu, Curti (1946) dan Berns (2001) berpendapat perasaan bangga, sanggup berkorban demi mempertahankan negara serta kesetiaan kepada bangsa dan negara adalah elemen penting bagi menjayakan patriotisme. Seseorang juga dianggap berjihad patriotik apabila kepercayaan, amalan dan tindakannya berteraskan kecintaan dan kesetiaan kepada negara (Nik Anuar Nik Mahmud, 2002). Walau bagaimanapun, Primoratz (2002) membahagikan kesetiaan dan kebanggaan (patriotisme) kepada dua aspek iaitu *value-based patriotism* dan *egocentric patriotism*. Aspek *value-based patriotism* merupakan kesetiaan dan kecintaan seseorang kepada negaranya adalah disebabkan oleh faktor-faktor tertentu yang boleh memberi keuntungan dan

kepentingan kepada rakyat seperti pencapaian negara dalam aspek ekonomi dan juga keistimewaan lain yang terdapat dalam negara tersebut. Oleh itu, negara yang mempunyai ciri-ciri sedemikian memang patut untuk ditaati. Namun demikian, *egocentric patriotism* pula merujuk kepada kecintaan dan kesetiaan seseorang itu terhadap negaranya semata-mata kerana “itu adalah negaranya” tetapi bukan disebabkan oleh keupayaan negara itu memberikan pencapaian dan keistimewaan tertentu kepada dirinya.

Justeru, Ku Hasnita Ku Samsu (2007) berpendapat cinta yang sejati kepada negara adalah merujuk kepada *egocentric patriotism*. Individu yang tergolong dalam patriotisme jenis ini akan melakukan apa sahaja untuk negaranya tanpa mengharap dan menagih sebarang ganjaran atau imbuhan kerana berpegang kepada prinsip ‘itu adalah negara mereka’. Namun, bagi individu yang tergolong dalam *value-based patriotism* pula memperlihatkan diri mereka seolah-olah tidak ikhlas dalam meletakkan kecintaan dan kesetiaan kepada negara kerana apa yang mereka lakukan adalah berpaksikan kepada kepentingan yang bakal diperolehi daripada negara. Hal ini barangkali ada hubungan dengan dua pernyataan yang dibincangkan dalam pernyataan masalah kajian, iaitu tentang senario pelajar Malaysia di luar negara dan kejadian tunjuk perasaan.

Zaid Ahmad (2006) pernah mengkaji tentang pengertian patriotisme dalam karya terdahulu oleh Ibnu Khaldun iaitu “Muqaddimah” dan beliau mendapati wujud suatu Teori Sosial yang dikenali sebagai *assabiyah* ertinya setia kawan atau perasaan cinta kepada kaum, puak, suku atau qabilah. Konsep *assabiyah* bagi Ibnu Khaldun bukanlah kepada kaum yang sempit sebagaimana diamalkan oleh masyarakat Arab Jahiliah, tetapi melibatkan pengertian yang lebih luas dan boleh disamaertikan dengan nasionalisme. Bahkan, bagi Ibnu Khaldun cinta akan negara adalah sebahagian dari iman. Sehubungan dengan itu, *assabiyah* itu penting sebagai asas pembentukan patriotisme dan nasionalisme sesebuah masyarakat, khususnya bagi masyarakat berbilang kaum seperti Malaysia.

Marriot (1963) dalam kajian beliau menyatakan bahawa sejarah gerakan nasionalisme di dunia pada kebiasaannya, satu kumpulan tertentu dalam sebuah kelompok sosial akan mengungkapkan simbol-simbol tertentu. Simbol tersebut adalah sebagai alat untuk menyatukan dan menggembelng kesetiaan para anggota kelompoknya dalam satu komuniti politik yang dianggap sebagai setaraf dengan negara bangsa lain. Pada satu pihak, cita-cita kebangsaan menekankan perbezaan kelompok daripada bangsa yang menjajah dan mendorong penemuan ciri-ciri khusus membezakannya untuk disanjung sebagai tunggak identiti sendiri yang cuba diketengahkan.

Kajian oleh Senu Abdul Rahman *et al.* (1971) membincangkan tentang revolusi mental dan menyatakan bahawa di Malaysia kerap dikaitkan dengan unsur nasionalisme. Menurut beliau, revolusi di Malaysia bukan bererti rakyat melupakan kebudayaan, adat resam dan pegangan agama secara terus menerus. Bahkan, bukan

juga bererti sesuatu bangsa majoriti ingin menghapuskan hak-hak kaum minoriti, malah tidak pula menghalang kemajuan kaum lain. Namun begitu, revolusi yang dimaksudkan adalah kebangkitan patriotisme dan nasionalisme rakyat dalam usaha mendaulatkan negara serta bergerak seiring dengan kaum minoriti. Bagi beliau, revolusi perlu menghubungkan perubahan dalam bidang politik atau kepimpinan dalam sesuatu komuniti serta negara dengan tanggungjawab seseorang warganegara.

Kajian Mohd Hairul Anuar Razak *et al.* (2013) pula melihat aspek kesedaran masyarakat terhadap patriotisme berkaitan dengan isu pengetahuan, persepsi dan pemahaman golongan belia remaja. Dapatan kajian menunjukkan bahawa majoriti daripada responden mempunyai tahap pengetahuan yang tinggi terhadap patriotisme (83.5%), persepsi dilihat tinggi terhadap keperluan patriotisme (98.7%), bahkan pemahaman juga tinggi terhadap patriotisme (83.1%). Walau bagaimanapun, kajian menunjukkan wujud perbezaan pengetahuan, persepsi dan pemahaman antara bangsa iaitu Melayu, Cina, India serta Bumiputera Sabah dan Sarawak terhadap patriotisme. Namun begitu, kajian mendapati tidak wujud perbezaan antara jantina dalam konteks pemerkasaan penghayatan patriotisme.

Namun demikian, kajian kesedaran terhadap patriotisme antara negara di barat iaitu Amerika Syarikat, Britain, Jerman, Itali dan Mexico oleh Almond dan Verba (1963) mendapati bangsa Amerika Syarikat amat berbangga dengan aspek-aspek yang terlibat dalam sistem pemerintahan seperti perlembagaan, kebebasan politik, demokrasi dan sebagainya. Hal ini berbeza dengan responden daripada Britain, Jerman, Itali dan Mexico yang kurang menghargai sistem pemerintahan negaranya. Branson (2002) dalam kajiannya berkaitan dengan kesedaran masyarakat mendapati negara barat juga memerlukan pemerkasaan terhadap aspek kesedaran patriotisme seperti ke atas negara Britain, Jerman dan Itali.

Pengkaji seperti Abd. Rahim Abd. Rashid (2004) pula meneliti isu berkaitan dengan komitmen pemimpin dan semua anggota masyarakat bagi kesetiaan mempertahankan asas pembinaan dan kedaulatan negara. Bagi beliau, mempertahankan negara daripada musuh dan ancaman luar merupakan satu tanggungjawab rakyat dan di sinilah memerlukan patriotisme padu. Kesetiaan kepada raja dan negara yang ditunjukkan oleh warganegara merupakan nilai murni dalam pemerkasaan patriotisme. Ia perlu disemai dalam kalangan generasi belia, khususnya dalam konteks masyarakat berbilang kaum di Malaysia. Nilai murni dalam patriotisme seperti kesetiaan, keberanian, rela berkorban, kesukarelaan, cintakan bangsa dan negara perlu diperkasa untuk membentuk rakyat Malaysia yang patriotik dan bertanggungjawab. Oleh itu, suatu kerangka pembangunan patriotisme perlu digerakkan sama ada melalui dasar pembangunan masyarakat, sistem perekonomian, sistem politik, aktiviti bersukan, hubungan diplomatik mahupun penglibatan Malaysia dalam konteks sejagat.

Dari aspek pendidikan dan hubungannya dengan patriotisme, Grammes (2011) mendapati bahawa hanya pendidikan berkesan mampu memperkasa

patriotisme dalam mana-mana negara. Hasil kajian oleh Kondo dan Wu (2011) di China dan Jepun mendapati rakyat kedua-dua negara tersebut sangat patriotik terhadap negara mereka kesan sistem pendidikan sedia ada. Kesanggupan berkorban demi tanah air adalah tinggi dan mereka rela melakukan apa sahaja asalja imej dan keselamatan negara terjaga. Ini menunjukkan bahawa pendidikan merupakan satu daripada agen pembentukan patriotisme yang terbaik pada era modenisasi dan keterbukaan wilayah daripada pelbagai anasir luar.

Hal ini diperkuat dengan pendapat daripada kajian Vail (2002) dan Gehring (2002) yang mendapati bahawa sebelum berlakunya peristiwa serangan ke atas *World Trade Centre* di New York, Amerika Syarikat pada 11 September 2001, pendidikan sivik yang mendedahkan para pelajar kepada patriotisme, sistem demokrasi dan bagaimana untuk menjadi rakyat yang baik telah diabaikan. Walau bagaimanapun, selepas peristiwa tersebut, ramai akademia dan pemimpin mula menyedari keperluan untuk memperkasa patriotisme dalam kalangan masyarakat. Oleh itu, Boyte (2003) berpendapat pelbagai perancangan dan cadangan telah dibuat agar sistem pendidikan negara menekankan aspek patriotisme dalam kalangan pelajar seperti menekankan pendidikan sivik, mengibarkan bendera Amerika dan melekatkan poster patriotisme dalam bilik-bilik darjah serta di perkarangan sekolah.

Walaupun bagaimanapun, kajian oleh Hail (2015) melalui temubual terhadap pelajar kaum Cina di universiti-universiti Amerika mendapati pandangan berbeza. Mereka menganggap bahawa status, motivasi, kepatuhan, keharmonian dan sistem politik akan hanya terhasil apabila menetap di negara sendiri, sebaliknya semasa belajar di luar negara nilai patriotisme akan menjadi lebih longgar apabila bergaul dengan masyarakat pelbagai kaum dan negara. Menurut Rashidah Mamat (2014), kajian tentang perasaan kekitaan dalam kalangan pelajar Malaysia di luar negara terhadap negara dari segi kepatuhan adalah kurang. Hal ini disokong oleh bukti daripada Laporan Bank Dunia 2011 bahawa tiga kali ganda meningkat dalam tempoh dua dekad dalam kalangan pelajar dan berkemahiran berkerja di luar negara dan tidak mahu pulang ke Malaysia disebabkan tawaran kerja dan upah yang lumayan.

Pada pandangan pelajar yang berkerja di luar negara, patriotisme adalah berbeza antara individu atau antara kaum. Walau bagaimanapun, persepsi yang terbawa dalam penulisan pengkaji menyatakan bahawa patriotisme adalah rendah disebabkan oleh keengganan mereka pulang menyumbang bakti kepada tanah air sendiri. Oleh demikian, Saedah Siraj *et al.* (2012) berpendapat dalam kajian mereka bahawa nilai patriotisme perlu diterapkan dalam kurikulum pendidikan berasaskan teknologi maklumat agar para pelajar dapat memahaminya dengan lebih berkesan. Hal ini penting agar nilai patriotisme dapat dikekalkan seterusnya para pelajar tahu bahawa budaya mereka adalah terbaik untuk keamanan negara. Walau ke manapun mereka akan pergi atau sejauh mana pergaulannya dengan masyarakat luar, patriotisme tetap menebal dalam diri.

Sebaliknya, kajian oleh Ahmad Amirul Arifin Ayob *et al.* (2013) pula melihat isu perpaduan sosial sebagai asas pemeraksanaan patriotisme melalui media massa. Kajian mereka adalah berdasarkan Filem Hati Malaya pada tahun 1957 yang diterbitkan oleh Pesona Pictures. Filem tersebut merupakan sebahagian daripada agen pendidikan masyarakat berkaitan dengan pemeraksanaan patriotisme. Kajian mendapati filem tersebut dapat meningkatkan pemeraksanaan patriotisme penonton melalui kisah-kisah atau para pelakonnya. Ini menunjukkan bahawa media juga memainkan peranan penting ke arah pemeraksanaan patriotisme terhadap negara dan bangsa.

Hal ini diperkuat dengan kajian oleh Adeel-Ur-Rehman *et al.* (2013) membuktikan dalam kajian mereka bahawa media massa boleh memperkasa patriotisme masyarakat dari aspek politik di Pakistan seperti televisyen, radio, internet dan akhbar. Hal ini berlaku kerana masyarakat gemar menggunakan medium elektronik dalam kehidupan seharian. Justeru, langkah memperkasa patriotisme amat wajar pada masa kini menggunakan saluran elektronik di samping kaedah konvensional. Ini menjelaskan bahawa apa yang diperkatakan oleh Saifuddin Abdullah (2005) pemeraksanaan patriotisme memerlukan ilmu dan kaedah penyampaian adalah terbukti benar sebagaimana teknik komunikasi secara elektronik mahupun visual.

Kajian oleh Turner (2000) di China pula membincangkan tentang kesetiaan kepada negara dan identiti nasional, beliau mendapati perlu bersesuaian dengan arus dunia pasca-modern. Menurut beliau, pegangan rakyat terhadap nilai perpaduan, kesetiaan kepada negara semakin pudar pada masa kini. Baginya, rakyat Hong Kong dan China boleh dibentuk melalui semangat kesetiaan yang kukuh dan pola perpaduan yang teguh dalam dunia abad ke-19 atau seterusnya. Walau bagaimanapun, kenyataan beliau dicabar oleh Ryn (1994) kerana kesetiaan kepada negara perlu wujud keseimbangan antara identiti nasional dan kewarganegaraan dalam arus global. Oleh kerana itu, bagi Kluver dan Weber (2003) dalam kajiannya di Singapura mencadangkan agar patriotisme perlu terbentuk bersama-sama dengan identiti bangsa agar ia menjadi lebih jelas dan teguh pengertiannya. Keteguhan tersebut akhirnya akan mewujudkan kestabilan ekonomi, kepatuhan dan keharmonian negara semasa berhadapan dengan alaf globalisasi. Justeru, patriotisme yang sebaiknya perlu merujuk kepada pembinaan identiti bangsa dan kesetiaan kepada negara.

Mohd. Jamil Mukmin (2005) dalam kajiannya pula menggunakan aspek nilai sebagai pengukur patriotisme. Pengukurannya adalah bersifat pertimbangan positif terhadap sesuatu yang berkaitan dengan negara. Beliau berpendapat dari sudut sejarah manusia itu sendiri, aspek-aspek seperti ketaatan telah ditunjukkan oleh seseorang tokoh, raja, pemimpin negara, pemimpin agama dan sebagainya. Bahkan, patriotisme terhadap negara merupakan persaingan dengan sikap, perasaan atau pandang-dunia (*world view*). Umpamanya, individu atau kelompok yang melupai patriotisme untuk menegakkan ideologi atau agama masing-masing.

Penilaian terhadap patriotisme pada masa dahulu mahupun kini mempunyai perbezaan bergantung kepada asas berbeza. Pada ketika dahulu kata-kata sering dikeluarkan boleh membangkitkan patriotisme seperti “sama ada benar atau salah, itu adalah negaraku”. Beliau juga berpendapat pada zaman dulu terkenal dengan pepatah “hujan emas di negara orang, hujan keris dan lembing di negara kita, negeri kitalah yang terbaik”. Justeru, ukuran nilai menjadi asas penting dalam menentukan tahap patriotisme.

Ortmann (2009) dalam kajiannya tentang identiti kebangsaan di Singapura berpendapat sejak mencapai kemerdekaan pada tahun 1965, negara tersebut sering merancang untuk membina identiti bangsa. Walau bagaimanapun, disebabkan oleh arus perubahan masa dan kepentingan nilai ekonomi demi pembangunan negara bermula tahun 1980an, nilai identiti tersebut semakin pudar kerana memberi laluan kepada pemikiran materialisme dalam kalangan masyarakat. Namun begitu, pilihan yang ada dan digunakan sehingga kini adalah meletakkan asas nilai ASEAN sebagai pegangan penting. Hal ini juga turut diperkatakan dalam kajian Clift dan Woll (2012) iaitu indentiti bangsa dan politik akan diatasi oleh nilai ekonomi dalam usaha pemeraksanaan patriotisme. Begitu juga dengan kajian oleh Spillan dan Harcar (2013) mendapati patriotisme dan pemeliharaan ekonomi antara negara seperti India dan Vietnam berkenaan perniagaan kelihatan semakin merosot disebabkan oleh masyarakat yang terpengaruh dengan tarikan luar negara. Hal ini turut dibuktikan oleh Grigoryan (2013) iaitu kebanggaan seseorang warganegara terhadap ekonomi perniagaan dari luar mempengaruhi kemerosotan nilai patriotisme warganegara.

Walaupun bagaimanapun, kajian di Malaysia oleh Khairul Anuar Mohammad Shah dan Hasliza Abdul Halim (2011) berkaitan dengan pengaruh faktor demografi terhadap patriotisme pelanggan dalam sistem perniagaan di Malaysia mendapati bahawa jantina dan kawasan mempengaruhi patriotisme pelanggan secara kurang jelas, sebaliknya pendapatan dan pendidikan tidak mempengaruhi patriotisme pelanggan. Bahkan, kajian juga mendapati hanya pemboleh ubah umur yang dilihat mempengaruhi patriotisme pelanggan. Oleh itu, dapat disimpulkan bahawa perubahan masa, kepentingan ekonomi boleh mempengaruhi patriotisme masyarakat.

Kajian oleh Oladipo (2009) menyentuh tentang aspek pemeraksanaan dan pembangunan psikologi seseorang belia melalui program. Belia dikatakan sering memberontak kerajaan disebabkan kegagalan pemerintah mengambil pandangan mereka. Beliau mencadangkan agar belia diberikan pemeraksanaan dari segi psikologi kerana pemikiran kumpulan ini sering dikaitkan dengan terlalu idealistik dan amat sukar untuk pemerintah memenuhinya sepanjang masa. Justeru, program-program yang bersesuaian dengan pendidikan psikologi perlu diterapkan agar mereka memahami hasrat dan matlamat negara. Hal ini penting agar patriotisme terbit dari hati nurani yang bersih dan tidak menyalahi undang-undang negara. Walau bagaimanapun, malangnya masih bercanggah dengan peraturan negara. Buktinya, kajian oleh Gaik Cheng Khoo (2014) tentang patriotisme masyarakat awam

berkaitan dengan undang-undang di Malaysia iaitu bagaimana untuk melindungi sistem perundangan daripada dilanggari sewenang-wenangnya.

Selaras dengan itu, kajian oleh Ahmad Shah Pakeer Mohamed *et al.* (2011) adalah sebagai satu daripada cara penyelesaian secara dasar di Malaysia. Bagi mereka, sejak negara mencapai kemerdekaan pada tahun 1957, kerajaan sering merangka dasar berkaitan dengan belia dan masyarakat secara berterusan. Tujuannya adalah bagi kepentingan generasi muda yang akan memimpin bangsa pada masa akan datang. Beliau berpandangan bahawa tumpuan khusus harus diberikan kepada belia dalam pelbagai pelan pembangunan, khususnya Rancangan Malaysia kerana perancangan yang teliti dapat mencungkil bakat, kepimpinan dan sumbangan golongan ini dalam arus perdana negara. Oleh sebab itu, belia adalah kumpulan tumpuan penting dalam sesebuah negara dan dianggap sebagai imej negara pada masa hadapan. Aziz Ujang *et al.* (2014) berpendapat terdapat empat faktor utama yang menyumbang kepada tahap perpaduan dan patriotisme iaitu keselamatan, ekonomi, umur dan pendidikan. Patriotisme dan perpaduan adalah dua perkara yang amat penting yang saling kait-mengait di antara satu dengan yang lain yang membina sebuah negara yang maju, harmoni dan aman.

Berdasarkan perbincangan di atas mendapati kajian patriotisme meluas diteliti oleh pengkaji terdahulu dalam pelbagai aspek iaitu soal pendidikan, kesedaran, patriotisme berdasarkan kaum, kesetiaan, kewarganegaraan dan identiti kebangsaan, komitmen, nilai, pengertian, demografi, keperluan belia, ekonomi, undang-undang, perasaan, psikologi serta media massa. Justeru, aspek nilai kesetiaan dan kebanggaan belia Malaysia terhadap negara kelihatan memerlukan kajian ilmiah dan ia merupakan sumbangan ilmu atau gap kajian. Bahkan, kebanyakan kajian daripada pengkaji terdahulu banyak menumpukan kepada pelajar, pengguna dalam sistem ekonomi dan masyarakat awam, namun gagal memberikan perhatian terhadap belia secara keseluruhannya. Sedangkan, pada pendapat Ahmad Shah Pakeer Mohamed *et al.* (2011) serta Azimi Hamzah dan Turiman Suandi (1996) berpendapat belia berperanan penting dalam rencana negara dan bakal pemimpin masa hadapan.

METODOLOGI KAJIAN

Anggaran belia warganegara Malaysia bagi tahun 2014 adalah seramai 8,097,500 orang di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak. Menurut Sekaran (2006), sekiranya jumlah penduduk seramai 2.5 juta dan ke atas dengan aras keyakinan 95% serta ralat sampel sebanyak 3.5%, maka saiz sampel sesuai adalah sebanyak 1,353 orang. Walau bagaimanapun, saiz sampel bagi kajian ini diambil lebih sedikit iaitu 1,500 sampel berbanding seperti dicadangkan oleh Sekaran (2006) agar dapat mengurangkan ralat, pertimbangan masa dan kemampuan kewangan. Jumlah sampel sebanyak 1,500 orang tersebut diagihkan secara peratusan mengikut zon dan negeri atau kawasan, kaum dan umur agar lebih menyeluruh serta mewakili. Proses pembahagian sampel dilakukan mengikut peratusan dalam kategori yang

dianggap rawak atau sampel probabiliti. Kaedah yang dijalankan adalah pertama, membahagikan sampel 1,500 orang kepada enam (6) zon, iaitu Utara, Selatan, Tengah, Timur, Sabah dan Sarawak.

Pembahagian adalah sepertimana berikut, iaitu Zon Utara (Negeri Perlis, Kedah dan Pulau Pinang), Zon Selatan (Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan), bagi Zon Tengah (Negeri Selangor, Kuala Lumpur dan Perak) serta Zon Timur (Negeri Pahang, Terengganu dan Kelantan), maka ia memerlukan taburan sampel agak sekata. Kecuali bagi Zon Sabah dan Sarawak yang hanya melibatkan masing-masing satu negeri. Kesemua enam (6) zon kajian tersebut membabitkan sebanyak masing-masing 250 sampel (Jadual 1 dan 2).

Jadual 1: Kerangka Persampelan Kajian bagi Malaysia Barat

Zon	Umur	Jumlah Sampel	Melayu (66%)	Cina (25%)	India (8%)	Lain-Lain (1%)
Utara	15-18	83	55	21	6	1
	19-24	83	55	21	6	1
	25-30	84	55	21	7	1
	Jumlah	250	165	63	19	3
Selatan	15-18	83	55	21	6	1
	19-24	83	55	21	6	1
	25-30	84	55	21	7	1
	Jumlah	250	165	63	19	3
Timur	15-18	83	55	21	6	1
	19-24	83	55	21	6	1
	25-30	84	55	21	7	1
	Jumlah	250	165	63	19	3
Tengah	15-18	83	55	21	6	1
	19-24	83	55	21	6	1
	25-30	84	55	21	7	1
	Jumlah	250	165	63	19	3
Jumlah Keseluruhan		1000	660	252	76	12

Jadual 2: Kerangka Pensampelan Kajian bagi Malaysia Timur

Zon	Umur	Jumlah Sampel	Melayu (36%)	Cina (14%)	India (5%)	Lain-Lain (1%)	Bumiputera (45%)
Sabah	15-18	83	30	11	4	1	37
	19-24	83	30	11	4	1	37
	25-30	84	30	11	4	1	38
	Jumlah	250	90	33	12	3	112
Sarawak	15-18	83	30	11	4	1	37
	19-24	83	30	11	4	1	37
	25-30	84	30	11	4	1	38
	Jumlah	250	90	33	12	3	112
Jumlah Keseluruhan		500	180	66	24	6	224

Justeru, bagi pemilihan sampel yang baik penggunaan teknik *convenience sample* iaitu responden diambil dalam kalangan belia secara bebas asalkan memenuhi jumlah sampel dari segi negeri, umur dan kaum. Kaedah ini dipilih kerana taburan belia yang terbuka dalam suatu kawasan luas sehingga mustahil untuk diambil secara rawak mahupun sistematik. Kajian ini menggunakan borang kaji selidik yang dibahagikan kepada beberapa bahagian tertentu agar dapat menjawab objektif dan permasalahan kajian. Seterusnya, hasil kajian telah dianalisis secara deskriptif bagi mengetahui tahap sebenar aspek kesetiaan dan kebanggaan (patriotisme) golongan belia di Malaysia, serta analisis perbezaan menggunakan statistik ANOVA. Sehalu berdasarkan hasil kajian yang diperoleh.

ANALISIS DAN DAPATAN KAJIAN

Bagi mengukur tahap kesetiaan dan kebanggaan (patriotisme) golongan belia di Malaysia terdapat dua bahagian soalan yang dikemukakan, iaitu bahagian umum yang melibatkan hanya tiga item ujian, iaitu “mahu dikenali sebagai Bangsa Malaysia”; “bangga dikenali sebagai Rakyat Malaysia” dan “bangga Memiliki Kad Pengenalan Warganegara”. Manakala bahagian kedua merangkumi beberapa item ujian yang mewakili konstruk kebanggaan dan kesetiaan yang mempamerkan semangat patriotisme golongan belia di Malaysia.

Bagi bahagian pertama berdasarkan hasil kajian mendapati bahawa item ujian “adakah anda mahu dikenali sebagai Bangsa Malaysia” mendapati seramai 36 orang golongan belia tidak bersetuju untuk dikenali sebagai bangsa Malaysia manakala seramai 1,464 orang mahu dikenali sebagai bangsa Malaysia. Golongan belia di zon tengah merupakan paling ramai tidak mahu dikenali sebagai bangsa Malaysia, iaitu seramai 12 orang dan diikuti oleh zon Utara, iaitu seramai sembilan orang (Jadual 3).

Jadual 3: Mahu Dikenali Sebagai Bangsa Malaysia Mengikut Zon

Zon	Bangsa Malaysia		Jumlah
	Ya	Tidak	
Utara	241	9	250
Selatan	247	3	250
Timur	246	4	250
Tengah	238	12	250
Sabah	246	4	250
Sarawak	246	4	250
Jumlah	1464	36	1500

Sementara itu, jika diteliti aspek ini mengikut negeri pula mendapati golongan belia bagi Kuala Lumpur dan Perlis merupakan yang tertinggi tidak mau dikenali sebagai bangsa Malaysia iaitu masing-masing seramai enam (6) dan lima (5) orang responden (Jadual 4).

Jadual 4: Mahu Dikenali Sebagai Bangsa Malaysia Mengikut Negeri

Negeri	Bangsa Malaysia		Jumlah
	Ya	Tidak	
Perlis	78	5	83
Kedah	81	2	83
Pulau Pinang	82	2	84
Johor	83	0	83
Melaka	80	3	83
N. Sembilan	84	0	84
Pahang	80	3	83
Terengganu	83	0	83
Kelantan	83	1	84
Perak	81	2	83
Selangor	79	4	83
Kuala Lumpur	78	6	84
Sabah	246	4	250
Sarawak	246	4	250
Jumlah	1464	36	1500

Selain itu, bagi item ujian Kedua “adakah anda bangga dikenali sebagai rakyat Malaysia” pula menunjukkan terdapat seramai tujuh (7) orang responden bagi zon Utara yang tidak berbangga menjadi rakyat Malaysia. Di zon Selatan pula terdapat seorang (1) responden, tiga (3) orang di zon Timur, seramai tujuh (7) responden juga di zon Tengah manakala tiga (3) responden bagi negeri Sarawak dan semua responden negeri Sabah bangga menjadi rakyat Malaysia (Jadual 5).

Jadual 5: Bangga Dikenali Sebagai Rakyat Malaysia Mengikut Zon

Zon	Bangsa Malaysia		Jumlah
	Ya	Tidak	
Utara	243	7	250
Selatan	249	1	250
Timur	247	3	250
Tengah	243	7	250
Sabah	250	0	250
Sarawak	247	3	250
Jumlah	1479	21	1500

Sementara itu jika diteliti mengikut negeri menunjukkan terdapat seramai lima (5) orang responden dari negeri Perlis tidak bangga dikenali sebagai rakyat Malaysia, masing-masing seorang bagi negeri Kedah, Pulau Pinang, Negeri Sembilan dan Pahang. Sementara itu, dua (2) orang di Terengganu, empat (4) responden di Selangor dan masing-masing tiga (3) bagi Kuala Lumpur dan Sarawak. Bagi golongan belia di negeri Johor, Melaka, Perak Kelantan dan Sabah pula secara keseluruhannya berbangga dikenali sebagai rakyat Malaysia (Jadual 6).

Jadual 6: Bangga Dikenali Sebagai Rakyat Malaysia Mengikut Negeri

Negeri	Bangsa Malaysia		Jumlah
	Ya	Tidak	
Perlis	78	5	83
Kedah	82	1	83
Pulau Pinang	83	1	84
Johor	83	0	83
Melaka	83	0	83
N. Sembilan	83	1	84
Pahang	82	1	83
Terengganu	81	2	83

Kelantan	84	0	84
Perak	83	0	83
Selangor	79	4	83
Kuala Lumpur	81	3	84
Sabah	250	0	250
Sarawak	247	3	250
Jumlah	1479	21	1500

Bagi item ujian yang Ketiga ialah “adakah anda bangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia” menunjukkan terdapat seramai tujuh (7) responden daripada zon Utara yang tidak berbangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia, dua (2) responden bagi zon Selatan, tiga (3) orang di zon Timur, enam (6) responden bagi zon Tengah dan tiga (3) orang lagi di Sarawak manakala semua golongan belia di Sabah berbangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia (Jadual 7).

Jadual 7: Bangsa Memiliki Kad Pengenalan Warganegara Mengikut Zon

Zon	Bangsa Malaysia		Jumlah
	Ya	Tidak	
Utara	243	7	250
Selatan	248	2	250
Timur	247	3	250
Tengah	244	6	250
Sabah	250	0	250
Sarawak	247	3	250
Jumlah	1479	21	1500

Seterusnya penelitian berdasarkan negeri pula mendapati seramai lima (5) orang responden yang tidak berbangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia bagi negeri Perlis, masing-masing seorang (1) bagi negeri Kedah, Pulau Pinang, Pahang, Terengganu, Kelantan dan Kuala Lumpur. Bagi negeri Selangor terdapat lima (5) orang responden yang tidak berbangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia, dua (2) responden di Negeri Sembilan dan tiga (3) orang di Sarawak (Jadual 8).

Jadual 8: Bangga Memiliki Kad Pengenalan Warganegara Mengikut Negeri

Negeri	Bangsa Malaysia		Jumlah
	Ya	Tidak	
Perlis	78	5	83
Kedah	82	1	83
Pulau Pinang	83	1	84
Johor	83	0	83
Melaka	83	0	83
N. Sembilan	82	2	84
Pahang	82	1	83
Terengganu	82	1	83
Kelantan	83	1	84
Perak	83	0	83
Selangor	78	5	83
Kuala Lumpur	83	1	84
Sabah	250	0	250
Sarawak	247	3	250
Jumlah	1479	21	1500

Seterusnya, dalam bahagian kedua, iaitu penelitian terhadap konstruk kebanggaan mejadi rakyat Malaysia secara mendalam bagi golongan belia yang merangkumi item-item ujian sepertimana berikut berdasarkan skala rendah (1-3), sederhana (4-6) dan skala tinggi (7-9). Item ujian tersebut adalah Saya bangga mengamalkan adat resam dan budaya hidup ketimuran berbanding budaya hidup barat; Saya bangga mengamalkan adat resam dan budaya hidup kaum sendiri secara bebas di Malaysia; Saya bangga kerana dapat menghayati maksud lagu kebangsaan (Negaraku); Saya bangga dapat menghormati para pemimpin negara yang dipilih oleh rakyat sepanjang masa; Saya bangga mempunyai sistem pemerintahan demokrasi berparlimen kerana suara masyarakat diambil kira dalam pembangunan negara; Saya bangga mempunyai kepelbagaian agama, pemikiran dan budaya sebagai simbol kesuburan demokrasi dalam negara dan Saya bangga mempunyai kad pengenalan yang menunjukkan status sah sebagai warga negara Malaysia.

Hasil kajian bagi aspek kebanggaan secara keseluruhannya adalah baik tetapi hanya zon Tengah sahaja yang mencatatkan bacaan nilai min pada skala sederhana (4-6) manakala bagi ke semua zon yang lain dan secara umumnya Malaysia menunjukkan bacaan nilai min pada skala tinggi. Zon Timur dan Sarawak mencatatkan bacaan nilai min tertinggi iaitu 7.67 dan 7.7, situasi ini menggambarkan bahawa kedua-dua zon ini memiliki golongan belia yang sangat bangga menjadi

rakyat Malaysia berbanding dengan zon-zon yang lain (Jadual 9).

Jadual 9: Perbandingan Hasil Kajian Mengikut Zon yang Melibatkan Konstruk Kebanggaan dan Kesetiaan

Bil.	Zon	Rendah (%)	Sederhana (%)	Tinggi (%)	Min
1.	Kebanggaan				
	Malaysia	3	23	74	7.32
	Zon Utara	7	21	72	7.20
	Zon Selatan	2	23	75	7.31
	Zon Timur	4	14	82	7.67
	Zon Tengah	4	32	64	6.86
	Zon Sabah	1	29	70	7.20
	Zon Sarawak	4	15	81	7.7
2.	Kesetiaan				
	Malaysia	4	22	74	7.28
	Zon Utara	5	25	70	7.23
	Zon Selatan	3	22	75	7.24
	Zon Timur	4	14	82	7.59
	Zon Tengah	4	30	66	6.90
	Zon Sabah	1	29	70	7.2
	Zon Sarawak	5	15	80	7.5

Bagi mengukur konstruk kesetiaan golongan belia kepada negara pula, terdapat beberapa item ujian yang telah dibentuk iaitu melibatkan Saya setia kepada raja dan institusi diraja sepanjang masa; Saya setia kepada negara menjadikan diri rela berkorban demi kedaulatan tanah air; Saya setia kepada pemimpin pilihan rakyat sehingga saya akur dengan segala keputusan yang dibuat oleh mereka demi kebaikan masyarakat serta negara; Saya setia kepada agama anutan diri sendiri dan menghormati agama lain kerana ia adalah tunggak kemakmuran masyarakat dan perpaduan negara; Saya setia kepada bahasa kebangsaan menyebabkan saya sentiasa menggunakannya sepanjang masa dalam apa juga keadaan sama ada rasmi atau kegunaan harian; Saya setia kepada sistem demokrasi berparlimen Malaysia sehingga tidak sanggup mengubahnya kepada sistem pemerintahan jenis lain; Saya setia kepada identiti bangsa menyebabkan saya mengamalkannya serta sanggup mempertahankan budaya kaum sendiri, tetapi pada masa yang saya menghormati budaya kaum lain yang tinggal bersama di Malaysia; Saya setia kepada maksud prinsip Rukun Negara dan sering menjadi pegangan hidup bagi menjaga kerukunan masyarakat yang majmuk dan walau apa pun yang berlaku kepada negara, saya setia mempertahankan tanah air tercinta ini.

Seterusnya, pengukuran tahap kesetiaan golongan belia untuk item ujian yang telah dibentuk adalah berdasarkan skala rendah (1-3), sederhana (4-6) dan skala tinggi (7-9). Hasil kajian mendapati aspek kesetiaan kepada negara bagi golongan belia juga mendapati hanya zon Tengah yang mencatatkan nilai min pada skala sederhana, iaitu 6.90 berbanding dengan zon-zon yang lain. Sekali lagi zon Timur mencatatkan nilai min tertinggi, iaitu 7.59 berbanding dengan zon-zon lain. Aspek kesetiaan kepada negara merupakan satu perkara penting kerana mampu melahirkan semangat patriotisme yang lain termasuklah berdisiplin, sayang dan sebagainya. Dalam konteks Malaysia secara keseluruhannya mendapati aspek kesetiaan mencatatkan nilai min pada skala tinggi 7.28 dan menjelaskan kesetiaan rakyat Malaysia kepada negara adalah baik (Jadual 9).

Analisis perbezaan patriotisme belia berdasarkan keturunan atau etnik pula mendapati tidak wujud perbezaan dengan ditandai oleh aras kesignifikan adalah $p \geq 0.05$ (Jadual 10). Ini menunjukkan bahawa setiap etnik yang ada di Malaysia tiada perbezaan dari segi patriotisme mereka. Hal ini berlaku kerana nilai F menunjukkan serakan taburan min adalah hampir sekata atau tiada jurang besar dalam taburan min data. Malah, analisis *Post-Hoc* LSD (*Least Significant Difference*) juga menunjukkan kesemua hubungan adalah tidak signifikan pada aras $p \leq 0.05$.

Jadual 10: Taburan Kesignifikanan antara Konstruk Patriotisme berdasarkan Keturunan Belia

Konstruk Patriotisme	Nilai F	Signifikan
Kefahaman	1.688	0.170
Kebanggaan	1.451	0.229
Sayang	1.129	0.338
Kekitaan	0.723	0.539
Kesetiaan	0.360	0.782
Berdisiplin	1.067	0.364
Produktiviti	1.625	0.184

* Kesemua konstruk patriotisme belia berdasarkan keturunan atau etnik adalah tidak signifikan pada aras 0.05

RUMUSAN DAN PERBINCANGAN

Rumusan keseluruhan kajian bagi aspek kesetiaan dan kebanggaan golongan belia bagi ke semua zon adalah baik tetapi hanya zon Tengah (Negeri Selangor, Perak dan Kuala Lumpur) sahaja berada di tahap sederhana. Perkara ini juga disokong dengan baik berdasarkan hasil kajian di bahagian pertama, iaitu “adakah anda mahu dikenali sebagai Bangsa Malaysia” mendapati golongan belia di zon Tengah merupakan paling ramai tidak mahu dikenali sebagai bangsa Malaysia, iaitu seramai 12 orang. Selain itu, bagi item ujian Kedua “adakah anda bangga dikenali sebagai

rakyat Malaysia” pula menunjukkan terdapat, seramai tujuh (7) responden juga di zon Tengah tidak bangga menjadi rakyat Malaysia. Seterusnya untuk item ujian terakhir “adakah anda bangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia” menunjukkan terdapat seramai enam (6) responden bagi zon tengah tidak berbangga memiliki kad pengenalan sebagai warganegara Malaysia. Berdasarkan kepada senario ini pihak kerajaan dan pihak bertanggungjawab seharusnya seterusnya mempergiatkan usaha bagi meningkatkan tahap kesetiaan dan kebanggaan golongan belia dan sekaligus dapat meningkatkan semangat patriotisme terhadap negara. Ini kerana sekiranya usaha bagi menyedarkan golongan belia tentang pentingnya semangat patriotisme demi masa hadapan negara tidak dilakukan dengan sebaik mungkin pastikan akan merugikan negara sendiri kerana mempunyai golongan belia yang tidak mempunyai jati diri yang mantap untuk memimpin negara pada masa akan datang. Walau bagaimanapun, dari segi perbezaan patriotisme belia berdasarkan etnik pula mendapati tidak wujud perbezaan kerana masing-masing etnik memperlihatkan baik nilai patriotisme mereka.

RUJUKAN

- Abd. Rahim Abd. Rashid. (2004). *Patriotisme: Agenda Pembinaan Bangsa*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors.
- Adeel-Ur-Rehman, Majid Raza, Adnan Ahmed, Naveed Zafar & Aرسال Shahzad. (2013). Media as a source of empowering youth regarding politics in Pakistan. *Universal Journal of Management and Social Sciences* 3(12), 40-48.
- Ahmad Amirul Arifin Ayob, Muhammad Azrie Idzmeer Rosli, Nur Adzimah Yuzri, Nur Aida Ishak, Nuratiqah Ahmad Basirun & Muhammad Anwar Fahmi Abdullah. (2013). Media contribution through the development of patriotism and social solidarity among university students: a case study on 1957: Hati Malaya, terbitan Pesona Pictures. *Colloquium Proceedings of Media and Patriotism*, hlm. 101-116.
- Ahmad Shah Pakeer Mohamed, Sulhairil Hafiz Haji Sulaiman, Muhammad Fuad Othman, Mohd Ashraf Che Jumaat Yang & Hudrus Haron. (2011). Patriotism dilemma among Malaysian youth: between strategy and reality. *International Journal of Business and Social Science* 2(16), 219-227.
- Almond, G. & Verba, S. (1963). *The civic culture: political attitudes and democracy in five nations*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Azimi Hamzah & Turiman Suandi. (1996). *Isu dan cabaran dalam pembangunan belia: beberapa pemerhatian penting*. Kertas kerja ini dibentangkan di Persidangan Majlis Perundingan Belia Negeri Sembilan, Seremban.
- Azimi Hamzah & Turiman Suandi. (1997). *Budaya cemerlang dalam pertubuhan belia*. Kertas kerja dibentangkan di Seminar Pembangunan NGO Kuala Lumpur, anjuran Jabatan Belia dan Wilayah Persekutuan.

- Azimi Hamzah, Turiman Suandi, Ezhar Tamam. (2002). *Persatuan belia di Malaysia: Perkembangan dan penyerlahan potensi*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Aziz Ujang, Jamaluddin Md. Jahi, Kadir Arifin & Kadaruddin Aiyub. (2014). Kesedaran Generasi Muda Terhadap Patriotisme dan Perpaduan Nasional di Malaysia. *International Journal of the Malay World and Civilisation*, 2 (2), 31–39.
- Berns, W. (2001). *Making patriots*. Chicago: University of Chicago Press.
- Boyte, H. (2003). Civic education and the new American patriotism. *Cambridge Journal of Education* 33(1), 85-100.
- Branson, M. (2002). *Patriotism and civic literacy*. Kertas kerja dibentangkan kepada State and District Coordinators of the We the People... Program, Washington D.C. pada 30 Jun.
- Clift, B. & Woll, C. (2012). Economic patriotism: reinventing control over open markets. *Journal of European Public Policy* 19(3), 307-323.
- Curti, M. (1946). *The roots of American loyalty*. New York: Columbia University Press.
- Doob, L.W. (1964). *Patriotism and nationalism: their psychological foundations*. New Haven: Yale University Press.
- Dzuhailmi Dahalan, Nobaya Ahmad, Md. Salleh Hassan, Mariah Muda, Jamilah Othman & Nor Azliza Wanis Abdullah. (2011). The challenges of 1 Malaysia and the reality of youth's involvement with the unity campaign on television. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences* 5(11), 2132-2138.
- Gaik Cheng Khoo. (2014). The rise of constitutional patriotism in Malaysian civil society. *Asian Studies Review* 38(3), 325-344.
- Gehring, J. (2002). States weigh bills to stoke students' patriotism. *Education Week March*, 27-35.
- Grammes, T. (2011). Nationalism, patriotism, citizenship and beyond. *Journal of Social Science Education* 10(1), 2–11.
- Grigoryan, L.K. (2013). Patriotism and Nationalism in Russia: Influence on Economic Independence. *Cultural-Historical Psychology* 3, 22-31.
- Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: contributions to a discourse Theory of Law and Democracy*. New York: MIT Press.
- Hail, H.C. (2015). Patriotism abroad overseas Chinese students' encounters with criticisms of China. *Journal of Studies in International Education* (versi proof-read), 1-16.

- Holmes, J.S. & van Marle, H. (1959). *Patriotism and nationalism in European history*. New York: Meridian Books.
- Kementerian Belia dan Sukan (KBS). (2004). *Pelan Tindakan Pembangunan Belia Nasional*. Putrajaya: Kementerian Belia dan Sukan.
- Kenner, C.L. (2004). *Buffalo soldiers and officers of the ninth cavalry, 1867-1898: black and white together black valor*. Lanham, Maryland: Scarecrow Press.
- Khairul Anuar Mohammad Shah & Hasliza Abdul Halim. (2011). The influence of demographic profiles on consumer animosity, consumer ethnocentrism and patriotism. *International Journal of Current Research* 3(10), 200-208.
- Kluver, R. & Weber, O. (2003). Patriotism and the limits of globalization: renegotiating citizenship in Singapore. *Journal of Communication Inquiry* 27(4), 371-388.
- Kondo, T. & Wu, X. (2011). A comparative study of patriotism as a goal of school education in China and Japan. *Journal of Social Science Education* 10(1), 23-32.
- Ku Hasnita Ku Samsu. (2007). Pemupukan semangat patriotisme melalui proses sosialisasi politik. *Jati* 12, 131-145.
- Marriott, M.K. (1963). Cultural policy in the new states. Dlm. Geertz, C. (Pnyt.). *Old societies and new states: the quest for modernity in Asia and Africa*, hlm. 27-56. Glencoe, IL: Free Press.
- Mohd Hairul Anuar Razak, Jayum A. Jawan, Adlina Abd. Halim, Mohd Mahadee Ismail & Siti Aishah Misri. (2013). Penghayatan dan kesedaran patriotisme dalam kalangan pelatih Program Latihan Khidmat Negara. *Malaysian Journal of Youth Studies* 8, 1-24.
- Mohd. Jamil Mukmin. (2005). Patriotisme dalam konteks pembinaan bangsa Malaysia. Dlm Hussain Mohamad (Pnyt.). *Belia dan patriotisme Malaysia*. Melaka: IKSEP.
- Nik Anuar Nik Mahmud. (2002). *Patriotisme dalam penulisan sejarah*. Kertas Kerja dibentangkan di Kongres Patriotisme Negara, di Institut Latihan Keselamatan Sosial KWSP, anjuran Biro Tatanegara dan Universiti Utara Malaysia, Bangi pada 22-28 Oktober 2002.
- Nordin Kardi. (2003). *Konsep patriotisme*. <http://www.btn.gov.my/kp>.
- Oladipo, S.E. (2009). Psychological empowerment and development. *Edo Journal of Counselling* 2(1), 119-126.
- Ortmann, S. (2009). Singapore: the politics of inventing national identity. *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 4, 23-46.
- Primoratz, I. (2002). Patriotism: a deflationary view. *The Philosophical Forum*. Vol. XXXIII, 443-457.

- Rashidah Mamat. (2014). *Sense of belonging to the country: assessing patriotism, loyalty and national allegiance of Malaysian students abroad*. Kertas kerja ini dibentangkan di The Social Sciences Research ICSSR 2014 pada 9-10 Jun, Kota Kinabalu, Sabah.
- Ryn, C. (1994). National identity as an issue of knowledge and morality. Dlm. Yuen, T. & Byram, M. (Pnyt.). *National identity in Hong Kong schools*, hlm. 23-30. Hong Kong: Institute of Education, University of Durham.
- Saedah Siraj, Abd. Razak Zakaria, Norlidah Alias, Dorothy Dewitt, Ponnei Kannan & Jeyanthi Ganapathy. (2012). Future projection on patriotism among school students using Delphi Technique. *Creative Education* 3(Special Issue), 1053-1059.
- Saifuddin Abdullah. (2005). *Patriotisme alaf baru: dari semangat kepada khidmat*. Melaka: Institut Kajian Sejarah dan Patriotisme Malaysia, IKSEP
- Senu Abdul Rahman, Ali Ahmad & Rais Sariman. (1971). *Revolusi mental*. Kuala Lumpur: Penerbitan Utusan Melayu.
- Schatz, R.T., Staub, E. & Lavine, H. (1999). On the varieties of national attachment: blind versus constructive patriotism. *Political Psychology* 20, 151-174.
- Sekaran, U. (2006). *Research methods for business: a skill building approach*. Ed. 6. New York: John Wiley & Sons.
- Spillan, J.E. & Harcar, T. (2013). A comparative study of patriotism, protectionism, social economic conservatism between Indian and Vietnamese consumers: the effects of these constructs on buying Inclinations Eurasian. *Journal of Business and Economics* 6(12), 1-26.
- Totten, B. (1998). *Patriotisme of Post War Japanese*. Part 2. <http://www.billtotten.com>
- Turner, B. (2000). Liberal citizenship and cosmopolitan virtue. Dlm. Yuen, T. & Byram, M. (Pnyt.). *National identity in Hong Kong schools*, hlm. 31-36. Hong Kong: Institute of Education, University of Durham.
- Utusan Online. (2014). *Erti taat setia: baik sungguhlah kerajaan Malaysia ini*. 9 April 2014. <http://ww1.utusan.com.my/utusan/Rencana/20140409/> [Diakses pada 18 Jun 2015].
- Vail, E.F. (2000). Knowledge mapping: getting started with knowledge management. *Information Systems Management* 16(4), 16-23.
- Zaid Ahmad. (2006). *Hubungan etnik di Malaysia*. Shah Alam: Oxford Fajar Sdn. Bhd.

Profil Penulis:***Tuan Pah Rokiah Syed Hussain, PhD***

*Universiti Utara Malaysia
sh.rokiah@uum.edu.my*

Hamidi Ismail, PhD

*Unit Penyelidikan
Universiti Utara Malaysia
hamidi@uum.edu.my*

Shamsul Anuar Nasarah, PhD

*Pengerusi PTPTN dan Biro Kebajikan UMNO Malaysia
Parlimen Malaysia
dsan393393@yahoo.com*

Wasitah Mohd Yusof, PhD

*Bahagian Pembangunan Kemahiran Belia
Kementerian Belia dan Sukan Malaysia
drwasitah@kbs.gov.my*

Zaheruddin Othman, PhD

*Pusat Pengajian Kerajaan
Universiti Utara Malaysia
zaher@uum.edu.my*